

Sukupuolivaikutusten arviointi hallituksen esityksissä 2018

Hallituksen esityksen laatimisohteissa (OM 2004:4) edellytetään, että esityksissä on kerrottava myös vaikutukset eri sukupuolten kannalta. Arvioinnissa noudatetaan oikeusministeriön antamia säädösehdotusten vaikutusten arvioinnin ohjeita (OM 2007:6) sekä muita ohjeita ja oppaita ihmisiin kohdistuvien ja sukupuolivaikutusten arvioinnin toteuttamisesta.¹ Vuoden 2018 hallituksen esitykset käytiin läpi Finlex-palvelusta sanahauulla ja pisteytettiin liitteessä 1 kuvatulla viisiportaisella indikaattoriluvulla. Seurannassa ei ole mukana talousarvioesityksiä.

Sukupuolivaikutuksia arvioitu 21 prosentissa esityksistä

Vuoden 2018 aikana annettiin yhteensä 318 hallituksen esitystä, joista **66:ssa (21 %)** on arvioitu sukupuolivaikutuksia tai kuvataan muuten sääntelyn kohdentumista tai nykytilaa sukupuolen mukaan. Esityksistä **252:sta (79 %)** sukupuolten mukainen tarkastelu puuttuu kokonaan. Osuudet on esitetty ministeriöittäin taulukossa 1.

Taulukko 1: Niiden hallituksen esitysten osuus ministeriöittäin, joissa on arvioitu sukupuolivaikutuksia (suvaus) tai muuten tarkasteltu sääntelyalaa tai sen kohdentumista sukupuolen mukaan

Ministeriö	Esitykset yhteensä	Suvaus (tai muu tarkastelu)	Osuus
LVM	38	5	13%
MMM	27	1	4%
OKM	21	9	43%
OM	34	4	11%
PLM	6	3	50%
SM	21	7	33%
STM	44	16	36%
TEM	33	8	24%
UM	8	2	25%
VM	63	10	16%
VNK	7	1	14%
YM	16	0	0%
Yhteensä	318	66	21%

Esityksistä 39:llä arvioitiin olevan sukupuolivaikutuksia ja 21:ssä arvioitiin ettei vaikutuksia ole. Lopuissa kuudessa sääntelyaluetta tai kohdentumista tarkasteltiin muulla tavoin sukupuolen

¹ Hallituksen esityksen laatimisohteet. Julkaisuja 2004:4. Helsinki: Oikeusministeriö.

Sukupuolivaikutusten arvioiminen lainsäädäntöhankkeissa. Julkaisuja 2007:25. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Sukupuolisilmälasit käytössä. Käsikirja ministeriöiden tasa-arvotyön tueksi. Julkaisuja 2009:13. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Säädösehdotusten vaikutusten arviointi. Ohjeet. Julkaisuja 2007:6. Helsinki: Oikeusministeriö.

Säädösvaikutusten arviointi ihmisiin kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Julkaisuja 2016:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

2.9.2019

mukaan.

Yhteensä **29 esitystä (9 %)** sai korkeimman tai toiseksi korkeimman pistemäärän (4–5 pistettä). Niissä on sääntelyn kohdentumisen tai sääntelyalueen erittelyn ja sukupuolivaikutusten kuvauksen lisäksi kerrottu, mistä vaikutukset johtuvat tai millä perusteella arvioidaan, ettei vaikutuksia ole. Osuus on kuusi prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna, mutta toisaalta edellisen vuoden korkeimman pistemäärän saaneiden esitysten osuus kaikista esityksistä oli korkeampi aiempiin vuosiin verrattuna. Taulukossa 2 kuvataan esitysten saamat pistemäärät ministeriöittäin. Kaikki pisteitä saaneet esitykset on lueteltu liitteessä 2.

Taulukko 2: Hallituksen esitysten arvioidut sukupuolivaikutukset ministeriöittäin

Ministeriö	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	Muu tarkastelu	Yhteensä
LVM	3	2		5
MMM		1		1
OKM	3	5	1	9
OM	3	1		4
PLM	1	2		3
SM	3	3	1	7
STM	10	4	2	16
TEM	8			8
UM	1		1	2
VM	6	3	1	10
VNK	1			1
YM				
Yhteensä	39	21	6	66

Näistä esityksistä 24 kpl sai täydet 5 pistettä. Nämä esitykset sisälsivät yllä mainittujen elementtien lisäksi myös oman otsikoidun osionsa sukupuoli- tai tasa-arvovaikutuksista, mikä nostaa ne tekstistä paremmin esiin ja helpottaa siten esimerkiksi päätöksentekijän perehtymistä asiaan.

Taulukko 1: Hallituksen esitysten saama pistemäärä ministeriöittäin

Ministeriö	5p	4p	3p	2p	1p	0p	Yhteensä
LVM	2	1	1		1	33	38
MMM					1	26	27
OKM	2		3		4	12	21
OM	2		1		1	30	34
PLM	1	1			1	3	6
SM	1		2		4	14	21
STM	7		4	3	2	28	44
TEM	5	2	1			25	33
UM			1		1	6	8
VM	4		2		4	53	63
VNK		1				6	7
YM						16	16
Yhteensä	24	5	15	3	19	252	318

2.9.2019

Liite 1. Indikaattorin arvot

Hallituksen esitys (HE) voi saada enintään 5 pistettä seuraavilla perusteilla:

YLEISET

Otsikoitu kappale sukupuolivaikutuksista 1 p (pl otsikot yhteiskunnalliset ja muut vaikutukset, joiden alla on käsitelty sukupuolivaikutuksia)

Esityksen kohdentuminen tai sääntelyalueen erittely sukupuolen mukaan (tämä voi olla missä tahansa kohtaa HE:tä) 1 p

A 'ON VAIKUTUKSIA'

Esityksellä todetaan olevan sukupuolivaikutuksia 1 p

Sukupuolivaikutuksia eritellään tarkemmin ja/tai kerrotaan mistä vaikutukset aiheutuvat 2 p

tai

B 'EI OLE VAIKUTUKSIA'

Todetaan, ettei esityksellä ole sukupuolivaikutuksia 1 p

Kerrotaan, millä perusteella näin arvioidaan olevan 2 p

Indikaattori antaa suurimman pistemäärän sellaisille esityksille, joissa sukupuolivaikutuksia on eritelty ja perusteltu ja ne on selkeästi nostettu esiin esitystekstistä. Se ei aseta eri laajuisia hallituksen esityksiä eri asemaan, vaan vaikutusten tarkemmasta erittelystä ja perusteluista annetaan samat pisteet riippumatta niiden pituudesta. Lisäksi esityksillä, joilla ei ole arvioitu olevan sukupuolivaikutuksia on yhtäläiset mahdollisuudet saada täydet pisteet niiden esitysten kanssa, joilla vaikutuksia arvioidaan olevan. Pisteitä voi saada myös esitys, joka ei arvioi ehdotuksen vaikutuksia, mutta jotenkin muuten tarkastelee esityksen kohdentumista tai sääntelyaluetta sukupuolen mukaan.

Seurannassa otetaan huomioon esitykset, joissa vaikutuksia tai kohdentumista eritellään "tasa-arvon", "sukupuolen", "naisten", "miesten", "tyttöjen" tai "poikien" kannalta. Tasa-arvolla tarkoitetaan tässä tarkastelussa sukupuolten tasa-arvoa. Siten niitä esityksiä, joissa käsitellään vain esimerkiksi alueellista tasa-arvoa, ei pisteytetä.

Liite 2. Hallituksen esitysten 2018 pisteytys

5 pistettä saaneet esitykset (24 kpl)

On vaikutuksia: Otsikoitu kappale sukupuolivaikutuksista, eritelty kohdentumista tai sääntelyalaa sukupuolen mukaan, eritelty ja perusteltu tarkemmin vaikutuksia

HE 14/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

HE 16/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 28/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 35/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 88/2018 OM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 93/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekryointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

HE 96/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä

HE 124/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2019 tuloveroasteikosta ja laeiksi tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muuttamisesta

HE 137/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi reservipoliisista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 158/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle työaikalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 159/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi sekä laeiksi sosiaalihuoltolain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muuttamisesta

HE 188/2018 STM

2.9.2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 195/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta

HE 211/2018 OM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi avioliittolain 4 ja 109 §:n sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

HE 227/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta

HE 233/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta sekä aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan kumoamisesta

HE 237/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta

HE 254/2018 PLM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 255/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi

HE 289/2018 LVM

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa liikennealalla koskevaksi lainsäädännöksi

HE 297/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, sairausvakuutuslain 2 luvun 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja rintamaveteraanien hammashuollon järjestämisestä ja korvaamisesta annetun lain kumoamisesta

HE 310/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksuista

Ei ole vaikutuksia: Otsikoitu kappale sukupuolivaikutuksista, eritelty kohdentumista tai sääntelyalaa sukupuolen mukaan, perusteltu miksi ei ole vaikutuksia

HE2/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

HE 45/2018 LVM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maantielain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

2.9.2019

4 pistettä saaneet esitykset (5 kpl)

On vaikutuksia: Eritelty kohdentumista tai sääntelyalaa sukupuolen mukaan, eritelty ja perusteltu tarkemmin vaikutuksia (ei omaa otsikoitua kappaletta)

HE 59/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

HE 61/2018 LVM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

HE 62/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

HE 256/2018 VNK

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta

Ei ole vaikutuksia: Eritelty kohdentumista tai sääntelyalaa sukupuolen mukaan, perusteltu miksi ei ole vaikutuksia (ei omaa otsikoitua kappaletta)

HE 13/2018 PLM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

3 pistettä saaneet esitykset (15 kpl)

On vaikutuksia ja on perusteltu miksi

HE 41/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle lukiolaiksi sekä laeiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

HE 145/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 165/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

HE 179/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-asetlain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta

HE 197/2018 LVM

Hallituksen esitys eduskunnalle vesiliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 206/2018 STM

2.9.2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

HE 212/2018 OM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 213/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

HE 219/2018 TEM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuosilomalain muuttamisesta

HE 220/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta lyhytkestoisen työn vastaanottamisen edistämiseksi

HE 229/2018 UM

Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisissä järjestöissä toimivan edustuston työntekijän perheenjäsenen ansiotyön tekemisestä Kolumbian ja Perun kanssa tehtyjen sopimusten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

HE 235/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ylioppilastutkinnosta ja lukiolain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

HE 279/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi osakesäästötilistä ja laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:n muuttamisesta

Ei ole vaikutuksia ja perusteltu miksi

HE 40/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 236/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta yrittäjien ei omistavien perheenjäsenten työttömyysturvan kehittämiseksi

2 pistettä saaneet esitykset (3 kpl)

Otsikoitu kappale, mutta todetaan vain ettei esityksellä ole sukupuolivaikutuksia

HE 87/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle tulotietojärjestelmästä aiheutuvista muutoksista työeläkelainsäädäntöön sekä työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön

HE 296/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain sekä työnantajan

2.9.2019

sairausvakuutusmaksusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

HE 300/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 pisteen saaneet esitykset (19 kpl)

Todetaan vain ettei esityksellä ole sukupuolivaikutuksia

HE1/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

HE 21/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 86/2018 LVM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

HE 89/2018 MMM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Maanmittauslaitoksesta

HE 192/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain muuttamisesta

HE 194/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle museolaiksi ja laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

HE 214/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 224/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 251/2018 OM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta

HE 253/2018 PLM

Hallituksen esitys eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi

HE 260/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun

2.9.2019

lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

HE 281/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta ja laiksi valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

HE 282/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Vain esityksen kohdentuminen tai sääntelyalueen erittely sukupuolen mukaan

HE 37/2018 VM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain sekä poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

HE 56/2018 OKM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen

HE 80/2018 UM

Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuudesta ja kehityksestä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afganistanin islamilaisen tasavallan välillä tehdyn yhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

HE 122/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

HE 133/2018 STM

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta

HE 164/2018 SM

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

0 pistettä saaneet esitykset (252 kpl), esimerkkejä

HE 119/2018 OM

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ehdonalaisen vapauden valvontaan asettamiselle säädettyjä edellytyksiä ja lisättäväksi Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettuun lakiin korkeaksi arvioitua väkivalta- tai seksuaalirikokseen syyllistymisen riskiä koskeva edellytys valvontaan asettamiselle. Esityksessä mainitaan, että mies- ja naisvankien todennäköisyydet uusia rikoksensa eroavat toisistaan, mutta sukupuolivaikutusten arviointia ei tehdä esityksessä.

2.9.2019

HE 120/2018 OM

Esityksen pääasiallinen sisältö koskee mahdollisuuksia tuomita rikoksen tehnyt henkilö tietyissä olosuhteissa ehdollisen vankeuden lisäksi valvontaan. Esityksessä tehdään mies- ja naisvankien terveydentilan vertailua, mutta esityksen sukupuolivaikutuksia ei arvioida.

HE 139/2018 PLM

Esityksessä ehdotetaan Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamista. Esityksessä on mainintoja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta. Sukupuolivaikutuksia ei arvioida esityksessä.

HE 166/2018 VM

Esityksessä ehdotetaan virvoitusjuomien valmisteveron korottamista. Esityksessä mainitaan, että saatavilla olevan aineiston perusteella sukupuolivaikutusten arviointia ei voida lakimuutokselle tehdä.

HE 204/2018 STM

Esityksessä ehdotetaan eläketuen saajien piirin laajentamista. Esitys sisältää eläketuen saajien jaottelua sukupuolittain. Sukupuolivaikutusten arviointia ei tehdä esityksessä.